
K JUBILEU JIŘÍHO OPELÍKA

LUBOMÍR MACHALA

Jiří Opelík, literární kritik, historik, lexikograf, editor a univerzitní pedagog se narodil 21. října 1930 v Olomouci. V tomto městě i odmaturoval na reálném gymnáziu a na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci absolvoval obor čeština–němčina. Studium, během něhož byl žákem např. Oldřicha Králíka a Pavla Trosta, uzavřel roku 1955, a to i díky úspěšné obhajobě diplomové práce *Zakarpatské dílo Ivana Olbrachta*. V letech 1954–1961 působil jako asistent na zdejší katedře bohemistiky, ale v důsledku tehdejší kádrové politiky musel v letech 1959–1960 pracovat též jako pomocný dělník ve slévárně Moravských železáren. Od roku 1961 působil v pražském Ústavu pro českou literaturu ČSAV, během šedesátých let jako vědecký pracovník v Oddělení dějin české literatury dvacátého století, od roku 1973 byl členem Oddělení lexikografie, v němž se podílel autorsky i redakčně na *Lexikonu české literatury*. V lednu 1991 se stal jeho vedoucím redaktorem a od roku 1993 zastával funkci vedoucího Oddělení dějin české literatury a lexikografie. Koncem roku 1998 odešel do důchodu.

Vědeckou hodnost CSc. získal Jiří Opelík v roce 1963 prací *Románové dílo Václava Řezáče*, titul PhDr. roku 1967 na základě kandidátské disertace a v roce 1992 se habilitoval monografií *Josef Čapek*.

Od roku 1954 publikoval své kritiky, články a studie v mnoha časopisech, mj. přispíval do *České literatury* či *Zpravodaje Společnosti bratří Čapků*. Napsal řadu předmluv a doslovů ke kanonickým dílům české literatury dvacátého století, kterými se celoživotně zabývá. Díla i autory posuzoval na základě důkladné analýzy i zasvěcené významové interpretace, stal se jedním z nejvýznamnějších oponentů ideologického hodnocení literatury, reprezentovaného především Ladislavem Štollem. Opelíkovým odborným

aktivitám dominuje zájem o dílo bratří Čapků, výrazně pak vyniká ediční počin výboru z literárněvědných prací Opelíkova olomouckého učitele Oldřicha Králíka *Osvobozená slova* (1995) a *Platnosti slova* (2001, obojí s Janem Schneiderem), stejně jako soubory z tvorby Jana Skácela. V Opelíkově rozsáhlém publikačním soupise figurují také knihy *Nenáviděné řemeslo* (1969), *Josef Čapek* (1980, 2017), *Milované řemeslo* (2000) či *Holanovské nápovědy* (2004).

Takto jsem před časem zdůvodňoval děkanovi FF UP v Olomouci prof. Zdeňku Pechalovi svůj návrh, aby naše alma mater udělila docentu Opelíkovi k jeho devadesátinám čestný doktorát. Vše vypadalo nadějně, návrh byl schválen Vědeckou radou FF UP v Olomouci. Ale dřív než ho mohla projednat univerzitní Vědecká rada, zasáhl koronavirus a celý proces hibernoval. Jiří Opelík tedy oslavil své narozeniny v covidové izolaci a zůstává otázkou, jak se situace dál vyvine. Ať už tak, nebo onak, patří tomuto našemu dávnému kolegovi velká retro-gratulace provázená nezměrným obdivem a uznáním za jeho celoživotní dílo. A také poděkováním za to, že si vůči UP udržel stále pozitivní vztah a nezahořkl. Snad se on i my dočkáme kýžené satisfakce, byť spíše symbolické a opožděné.

S ohledem na stále komplikovanou a nepredikovatelnou situaci se děkan FF UP v Olomouci prof. Zdeněk Pechal rozhodl pro alternativní řešení, spočívající v osobním předání medaile Univerzity Palackého v Olomouci doc. Jiřímu Opelíkovi v Praze.